

Mandat og medlemmer

Rådet for et aldersvennlig Norge har i 2024 hatt et aktivt år med 7 rådsmøter, høringer, møter med politikere og organisasjoner, foredrag og innlegg, og i november en stor nasjonal konferanse med ledere i private og offentlige virksomheter og frivillige organisasjoner som målgruppe. Tema var medvirkning og kommunikasjon - med senioren i sentrum. Målsettingen for alle aktiviteter i Rådet er å skape forståelse for, spre kunnskap om og bidra til tiltak som vil være med å gjøre Norge til et mer aldersvennlig samfunn.

Rådet har i 2024 jobbet med temaer relatert til innholdet Bo trygt hjemme reformen (BTH). Særlig med fokus på bolig, digitalisering og frivilligheten. Skal vi nå målet om et aldersvennlig samfunn på disse og andre områder, forventer rådet at det jobbes på tvers av alle sektorer i kommuner, private- og offentlige virksomheter, organisasjoner og staten.

Rådet er opptatt av å se både utfordringer og muligheter knyttet til den store samfunnsendringen som må til for at bransjer og kommuner skal bli mer aldersvennlige for alle. Rådets medlemmer representerer bransjer som supplerer hverandre. I 2024 har Rådet fått ny representant fra NOVA/OsloMet der Heidi Gautum er kommet inn for Hans Christian Sandlie. Line Gaare Paulsen (IKT Norge) har også gått ut av rådet på grunn av jobbytte. Det er ikke kommet inn ny representant fra IKT Norge.

Vårt mandat

Rådet skal bidra til at eldre kan leve aktive, meningsfulle og trygge liv. Eldre innbyggere representerer muligheter og ressurser i en mer bærekraftig samfunnsutvikling.

Med en Bo trygt hjemme-reform vil regjeringen bidra til at eldre får bo i egen bolig lengst mulig dersom de kan og vil. Tverrsektorielle perspektiver som blant annet omhandler bolig, nærmiljø, digitalisering og mobilitet inngår i reformen som rådet har som mandat å bidra til.

Sammen med senteret

Rådet samarbeider med Senteret for et aldersvennlig Norge i gjennomføring av Program for et aldersvennlig Norge 2030. Rådet har hatt fokus på sentrale punkter i programmet og vil ytterligere påvirke med forslag til tiltak i Regjeringens og Stortingets videre oppfølgingsarbeid med Bo trygt hjemme-reformen.

I tråd med intensjonen i BTH, vil fortsatt de friske eldre, seniorennes ressurser og tilrettelegging for at innbyggerne skal greie seg selv hjemme så lenge som mulig være rådets oppdrag å arbeide videre med. Innenfor innsatsområde, "Levende lokalsamfunn" vil Rådet spesielt engasjere seg i bolig, digitalisering og frivilligheten.

Innspill til saker og tema

Sentrale saker som vi ber statsråden vurdere i det videre arbeidet for å nå målet om et aldersvennlig Norge:

Forventningsavklaring

Befolkningen må i større grad bli informert om hva de kan forvente at det offentlige dekker i tiden som kommer, da mye er uavklart knyttet til hva som er realistisk å få til. Rådet mener det må gjøres en forventningsavklaring med befolkningen rundt det å bli eldre. Hva ligger i trygghet, og hva kan forventes at stat og kommune bidrar med av hjelp og tjenester som de eldre vil trenge. Rådet etterlyser også en nasjonal forventning til regional og kommunal planlegging. Særlig med bakgrunn i at "Aldersvennlig" er tatt ut av dokumentet "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027" fra KDD

Bo trygt hjemme

I forbindelse med Bo trygt hjemme vil Rådet ha spesielt fokus på Bolig, Frivillighet og digitalisering. Rådet vil bistå Senteret for et aldersvennlig Norge med innsikt og innhold knyttet til gjennomføringen Program for et aldersvennlig Norge 2030, og fortsatt være en pådriver i utviklingen av et mer aldersvennlig samfunn.

En svært viktig forutsetning for å lykkes med Bo trygt hjemme-reformen er at det arbeides på tvers i de departementene som inngår i reformen. Men at kommunene også må jobbe på tvers og involvere flere ulike sektorer.

Bolig

Bolig er ett av temaene som Rådet har hatt, og vil fortsette å ha, fokus på. Bo trygt hjemme og levende lokalsamfunn sett opp mot Bustadmeldinga, pensjonistenes levekår, og hva kan KI bidra med for at vi skal kunne bo trygt hjemme. Debatten rundt eldres boligbehov ender dessverre ofte i behov for omsorg og sykehjemsplasser. Skal de fleste kunne å bo hjemme så lenge som mulig, må det finnes egnede boliger å flytte til uten at det skal være sykehjemmet. Eldreboligprogrammet som Husbanken har fått i oppgave å utvikle har derfor vært sentralt. Også her må det gjøres en forventningsavklaring med befolkningen rundt kostnader knyttet til tilpassing av, og nye krav til, den eksisterende boligmassen.

Frivillighetspolitikk

Rådet har også i år løftet frem frivilligheten og verdien av seniorennesfrivillig innsats. I en ny rapport fra "NyAnalyse" verdsettes pensjonistenes bidrag til samfunnet gjennom frivillig innsats til 40 milliarder i året. Seniorennes frivillige innsats inngår som en betydelig bidragsyter i BTH under innsatsområdet levende lokalsamfunn. Frivilligheten må få en forutsigbar finansiering. Vi oppfordrer alle kommuner til å utarbeide en egen frivillighetspolitikk som ivaretar og bidrar til en aldersvennlig samfunnsutvikling. Det må initieres tiltak som bidrar til mere mobilisering av seniorkraften, og "eldre hjelper eldre".

Servicejobber

Det må fortsatt jobbes for at private servicetjenesteleverandører kommer inn i hjemmemarkedet. Hjemmemarkedet er sterkt voksende og dermed bør insentiver som kan regulere det vekk fra svart arbeid/mangel på kontroll utvikles også i Norge. Eksempel på tiltak for å skape et marked for flere

leverandører av servicetjenester kan være skattefradrag for utgifter til hjelp i hjemmet. Dette vil også kunne skape jobber til flere, og bekjempe svart arbeid.

Gjennom hjelp til praktiske gjøremål vil eldre kunne greie seg selv lengre og ikke belaste kommunens helse og omsorgstjenester. Rådet ber om at det innhentes kunnskap og erfaringer som er gjort i de andre nordiske landene, og ber regjeringen vurdere å utrede en norsk versjon av slike incentiver.

Digitalisering

Digitalisering, KI og personvern er viktige områder for Rådet. Av de 600.000 ikke digitale og ennå flere digitalt sårbare, utgjør seniorbefolkningen en stor andel. Økende digitalisering er nødvendig for å frigjøre arbeidskraft til andre oppgaver, særlig innen helse og omsorg. Samtidig vil dette føre til at mange settes utenfor samfunnet pga. løsninger som de ikke kan delta i. Skal målet om bo trygt hjemme kunne nås må det fortsatt jobbes systematisk for å øke den digitale inkluderingen, utvikles løsninger som sikrer personvernet samtidig som det fremdeles må finnes analoge løsninger. Ulike former for digital opplæring kombinert med utvikling av universelt utformede apper og IT-løsninger må til. Digital opplæring må treffe de eldre der de er og på det nivået den enkelte har behov for, og det må utvikles nye løsninger som ivaretar personvernet. Her må det innhentes mere kunnskap. Rådet har fått orientering om situasjonen og om ulike løsninger som er i bruk i våre naboland. Sverige har kommet en del lengre enn oss på området, og har løsninger som også kan fungere som inspirasjon for arbeidet i Norge.

Eldre i den samiske befolkningen

Rådet har behandlet St. melding 12; Samisk språk, kultur og samfunnsliv/Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen som ble lagt fram 19. mars. Rådsleder har også møtt Sametingets eldreråd hos Senteret for et aldersvennlig Norge. Rådet mener det må jobbes for å bedre forstå den samiske befolkningen sine utfordringer og slik kunne tilrettelegge reformer og innsats slik at den blir relevant ut fra en samisk kontekst.

Konferanse

I november 2024 arrangerte rådet og senteret i fellesskap den nasjonale konferansen Sammen for et aldersvennlig Norge på Gardermoen. Tema er medvirkning og kommunikasjon - med senioren i sentrum. Dette var fjerde gang vi gjennomfører konferansen. Konferansen ble godt mottatt og vil videreføres. I år var det også internasjonale innslag av Thiago Hérick de Sá, WHO, og Kiran Ramchandani, Center for Aging Better. I tillegg er rådet og senteret også invitert med på en rekke andre arrangement, webinar og konferanser arrangert av samarbeidspartnere og andre.

Rådet for et aldersvennlig Norge

Berit Brørby, leder